

УДК 316.42:008.001.4; 316.7; 87.883

АКТИЧНІ ІНТЕРКУЛЬТУРНІ ПРАКТИКИ ЯК ІНДИКАТОР ВЗАЄМОДІЇ КУЛЬТУРНИХ ГРУП І СПІЛЬНОТ ПОЛІЕТНІЧНОГО МІСТА

Людмила Афанасьєва

*Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
вул. Гетьманська, 20, 72312, м. Мелітополь, Запорізька область, Україна*

Роман Олексенко

*Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
вул. Гетьманська, 20, 72312, м. Мелітополь, Запорізька область, Україна*

У статті досліджено полікультурність як історично обумовлене соціальне явища, що є джерелом збереження й розвитку наявного етнокультурного різноманіття, системно обґрунтовано значення принципу полікультурності як джерела ефективної взаємодії культур у багатоетнічній спільноті. Особливий акцент автори роблять на інтеркультурному підході. В основі цього підходу знаходиться поняття переваги розмаїття, яке означає, що розмаїття – це не загроза, а перевага для спільнот за умови компетентного керівництва; робота з концепцією різноманітності – це не спосіб міського брендингу, а філософія управління та визначення громадської політики.

Указаний підхід дає змогу комплексно розглянути специфіку й відмінності форм утілення співіснування культур у багатоетнічних спільнотах і з'ясувати перспективні шляхи реалізації принципу полікультурності в інтеркультурних стратегіях і практиках розвитку сучасного українського соціуму.

Ключові слова: культурні практики, міжетнічна взаємодія, глобалізація, культура, цінність.

У попередні епохи людина об'єднувалася з іншими в досить стійкі групи, орієнтуючись при цьому на норми, уявлення, цінності, закріплені в груповій культурі. У сучасному суспільстві соціальні групи різного рівня продовжують існувати, але значно слабшають зв'язки між цими групами й індивідами, що входять у них. Однак саме спільність уможливило специфіку, а не навпаки: не будь спільності, не було б і специфіки. Поняття «культурна специфіка» й супроводжувальні його установки добре працюють і не призводять самі по собі до помилок під час порівняння культур, якщо включають важливий принцип: відмінності мають змістовий характер, якщо ґрунтуються на суттєвій спільності культур [17].

Основу роботи становлять праці широкого кола зарубіжних і вітчизняних фахівців з міжкультурної взаємодії в соціумі (С. Бочнер, Дж. Гартлі, В. Кимліка, А. Солодка) та інших авторів. Науковими джерелами щодо сучасного стану культури і культурної свідомості нам слугували праці З. Баумана, П. Козловські, Е. Тоффлера, А. Турена, Н. Еліаса, щодо осмислення коренів соціокультурної потреби в єдності – Е. Дюркгейма, Р. Мертона, теорій і практик сучасних західноєвропейських дослідників та експертів (П. Бонніель, Р. Вілсон, Ф. Вуд, А. Манс, Є. Надью, Д. де Торресак, Д. Пінеллі, К. Фредетт, К. Хованова-Рубикондо, Д. Шанто та інших), які обґрунтували основні принципи програми «Інтеркультурні міста». Однак, незважаючи на глибоке опрацювання окремих аспектів цієї проблеми, праць, присвячених системному й цілісному аналізу цієї проблеми, в українському суспільстві сьогодні бракує.

Метою роботи є висвітлення принципу інтеркультурної взаємодії представників різних етносів сучасного українського.

Свого часу В. Біблер ставив риторичне питання: «Чи може збутися філософський розум культури?» [5, с. 3]. Сьогодні, проектуючи питання щодо філософської опори в обмірковуванні полікультурного світу, науковці формують його наступним чином: є способи можливостей побудови максимально широкого поля осмисленості «спільного» в різних культурах чи ні [17]? Сьогодні темпи соціальних змін, нестійкість соціогрупових структур указують на тенденції конструювання простору культурно-ідеологічної взаємодії, в процесі якого різні сили, що виступають в якості носіїв символів, висувають різні альтернативні цінності, погляди, моделі поведінки. Водночас інші «суб'єкти культурних відмінностей» потребують звичайнісінької земної, а не віртуальної стабільності, щоб мати час на облаштування свого життєвого світу в складному полікультурному суспільстві [19].

Аналіз поглядів багатьох сучасних учених дає нам змогу визначити, що це «спільне» й полягає у функції нашої свідомості брати до уваги «логіко-змістову співвіднесеність», що створюється нашою свідомістю. Ця функція й допомагає нам визначити принцип полікультурності як принцип співжиття, перебування поряд і в постійній взаємодії різних культур і релігій. Точніше, поряд знаходяться не самі ці явища, а люди, які їх дотримуються. З ними можна зустрітися де завгодно, до цього завжди треба бути готовим [20]. Одна з переваг сучасного демократичного світу полягає в тому, що в усіх нас є свобода вибору. Ми можемо залишатися вірними своїй культурі й релігії, і ніхто не має права заборонити нам це. Разом із тим ми можемо змінити своє уподобання, і ніхто не має права відбирати в нас таке право [9]. Однак сучасній молодій людині не зайве мати власний погляд на витлумачення принципу полікультурності в умовах розвитку громадянського суспільства на різних рівнях [13; 14; 15].

Сьогодні із засобів масової інформації ми можемо дізнатись не лише про новини, а й про особливості культур різних народів, про їхнє сприйняття наявних відмінностей. Ми можемо бачити, що актуальні запити національних меншин на певних етапах розвитку етнічної культури в різних народів можуть по-різному розумітися, трактуватися й використовуватися в різних цілях [9], у тому числі й національні цінності, до яких насамперед і належить культура загалом, мова, традиції тощо [16, с. 79].

У різні часи на різних теренах наявна в спільнотах історична полікультурність ґрунтувалась на різних концептах. Найпростішою і тривалий час чи не єдиною формою державних підходів до вирішення проблем полікультурності історія засвідчує принцип асиміляції (Assimilation) – підпорядкування різноманітних етносів під домінуючу культуру або спільноту. Цей принцип не передбачав «жодної явної політики, необхідної для створення еластичності всередині й між різними групами людей, оскільки різниця між ними не визнавалась взагалі або вважалася задовільною для злиття з домінуючою культурою» [22].

Цей підхід використовується й сьогодні політичними системами й окремими лідерами, спричиняючись до формування негативного ставлення до інших культур, ґрунтуючись на наявних відмінностях – світоглядних, релігійних, політичних, побутових тощо. Прикладом такого ставлення може бути сприйняття України та самобутності українців з боку російського політичного істеблішменту сьогодні. Зухвало чинячи неприкритоагресію проти суверенної держави, вони не лише попирають міжнародне право. Ми є свідками поправання здорового глузду, яким є заперечення української державності, ментальної самобутності й повновартості української культури з боку лідерів Російської Федерації. Цій меті відповідає й державна політика, і позиція релігійних лідерів Росії: заперечуючи

наше право на самовизначення, ця політика упродовж тривалого часу сприяє незрілості власного громадянського суспільства. Бо які можуть бути виправдання фактично геноциду чеченської нації. Абосистематичні утиски й пограння прав кримськотатарського народу на його рідній землі – злочинно окупованої Росією нині. Або абсолютна заборона українських культурних закладів у російських містах. І чи піклується РФ про освіту їхньою рідною мовою мільйонів неетнічних росіян, які, однак, є повноправними громадянами РФ, тощо. Адже РФ є Федерацією безлічі національних утворень, і сформована таким чином суспільна нетерпимість до іншої культури рано чи пізно обертається не лише проти її глашатаїв, а й проти культурного розвитку тих, хто її підтримує. «Але чого варті такі спільноти, в яких людина покладається не на себе й на свою здатність мислити, приймати рішення, діяти й кооперувати з іншими такими самими суверенними особистостями, а жадає вождів?» – справедливо запитує в статті «Куди ми йдемо?» публіцист Т. Гаврилів [6].

Прикладом протилежного ставлення є мільйони українців – етнічних росіян, які ставлять моральні, правові й загальнокультурні принципи вище від етнічних стереотипів. Отже, існують практики, де принцип полікультурності в дії постає принципом, що дає змогу уникнути примітивного зомбування, розквіту хворобливих амбіцій і ставить над усе свідомість і людську гідність. Тобто полікультурність у дії – це не лише безоглядна вимога психологічного комфорту для себе, а й відповідність вимогам суспільного розвитку такого необхідного сьогодні утворення, яким є держава. Разом із тим ми можемо спостерігати різного рівня подібні процеси в Європі – зовсім нещодавно – на Балканах, сьогодні – в іспанській Каталонії. Адже ніхто не заперечуватиме, що серед багатьох чинників існуючих конфліктів – опора на безумовність культурних відмінностей [10].

Філософське розуміння культури як поля для усвідомлення і прийняття відмінностей, що виникають у генезі тієї чи іншої нації, і є обґрунтованою нашою свідомістю «іншістю», не може заперечити право цієї іншості на існування. Тобто мова йде про толерантність, як уже виконану роботу свідомості щодо такого осмислення. Без такої роботи будь-яке запевнення в прийнятті іншої культури не є щирим, адже приречене на підсвідоме відсторонення від безлічі незвичних чинників, що за умови тривалого сусідства культур і спричинюються до ідіосинкразії й немотивованої агресії на побутовому рівні.

У цьому сенсі принцип полікультурності є критерієм самосвідомості: чи здійснена така робота, чи потрудились ми, щоб зрозуміти відмінність.

Ми бачимо, що упродовж років незалежності актуальною залишається проблема співіснування національних мов в українському громадянському суспільстві [7]. Сьогодні це видно на рівні проблем державних інституцій, що мають узаконити принципи спільного розвитку багатьох культур у державі [11]. Оскільки в кожній нації як культурної одиниці свої, унікальні, не схожі на інші ситуації, проблеми й умови їх вирішення, ми можемо бачити, як на гуманістичний принцип співіснування культур впливають інші чинники – державотворення, державної безпеки та цілісності тощо. Ми бачимо, як болісно реагують на найменші натяки на зміну освітніх умов щодо національного навчання в українських прикордонних регіонах, де проживають національні меншини, лідери сусідніх країн, материнських для культурної етноспільноти українських громадян, скажімо, на Закарпатті. Неконтрольованість і неузгодженість цих процесів призводить і до того, що політичні дивіденди спонукають цих лідерів спробувати досягнути мети будь-якою ціною. Можливо, тому угорський прем'єр міністр дозволяє собі шантажувати українську владу перепонами на шляху до Європи, заявляючи, що «його не цікавлять ніякі висновки Венеційської комісії і стандарти Євросоюзу щодо мов» [11]. Зрозуміло, що його можуть мало цікавити проблеми багатокультурності українського Закарпаття. Як угорської політика його можна було б

навіть спробувати зрозуміти. Однак таке розуміння дуже мало ймовірно з боку українського громадянина, що боронить свою незалежність і культуру в окопах на Донбасі сьогодні.

Однак очевидно, якщо на рівнях державних і міждержавних такі проблеми зазвичай регулюються в чинному правовому й конституційному полі, то на рівні громадянського суспільства та побутовому вони вимагають щоденного діалогу й роботи зі свідомістю кожної людини. Очевидно, що кожна демократична держава, дотримуючись принципу діалогу та полілогу своїх етнічних культур, так чи інакше здійснює певні зусилля й несе певні затрати.

Прикладом бікультурного (Biculturalism) концепту, за якого поважаються культурні відмінності, але пріоритет надається культурі корінних народів, може слугувати сучасна Латвія. Однак досвід цієї країни свідчить про значну обмеженість і суперечливість такого підходу. Якщо на рівнях державних і міждержавних такі проблеми зазвичай регулюються в чинному правовому й конституційному полі, то на рівні громадянського суспільства та побутовому вони вимагають щоденного діалогу й роботи свідомості кожної людини. Очевидно, що кожна демократична держава, дотримуючись принципу діалогу та полілогу своїх етнічних культур, так чи інакше здійснює певні зусилля й несе певні затрати. Отже, резонно очікувати і зустрічних зусиль своїх громадян – представників етноспільнот – на дотримання певних, інколи прописаних, а інколи й неписаних, радше етичного порядку вимог. Адже саме нехтування культурою корінних мешканців країни – латишів – призвело до того, що нині прописані дуже жорсткі правила отримання громадянства нелатишами в цій країні. Адже цілі покоління російськомовних громадян Латвії цілком свідомо ігнорували мову народу, в чийй державі їм було цілком комфортно мешкати, та й зараз вони не поспішають її кидати. Можемо зробити висновок, що в принципі бікультуралізму закладений і протилежний принципу полікультурності – принцип культурної зверхності, що з часом спотворює внутрішній світ деяких суспільних груп настільки, що це робить їх агентом впливу неоімперської політики. Суспільство в цьому випадку виступає як суб'єкт культурної ідентифікації, роблячи вибір на користь того чи іншого способу взаємодії зі світом.

Аналіз різноманітних практик застосування теорії мультикультуралізму (Multiculturalism) [22] дає науковцям змогу стверджувати, що в традиційному вигляді всі вони не позбавлені низки недоліків:

- концепти мультикультуралізму загалом ґрунтуються на повазі до інших культур, але не дозволяють уникнути переоцінки різниці в суттєвих відмінностях між ними;
- не містять механізмів уникнення ненавмисних наслідків такої переоцінки;
- часто слугують інструментом для впровадження політики ідентичності;
- не регламентують чіткої явної політики, необхідної для створення умов взаєморозуміння і продуктивних відносин усередині культурних груп і між різними групами людей [23].

Чи ж існують позитивні підходи до розуміння полікультурності як «неусередненого» різноманіття? Чи ж існують форми взаємодії, покликані протистояти подібним проявам особистої свідомості окремих громадян?

Спираючись на аналіз джерел наукової літератури, ми виявили цілком конкретні напрями докладання зусиль, що сприяють гармонізації полікультурного простору: актуалізація діалогу і взаємодії культур [5]; збереження і створення нових цінностей в поліетнічних громадах [18, с. 108–111]; виховання поваги до історії й культури інших народів [1]; створення полікультурного середовища як основи взаємодії особистості з елементами інших культур [12].

Зазначеним вище характеристикам відповідає концепт інтеркультуралізму (Interculturalism), що обґрунтовує підходи до розвитку взаємодії (Inter = усередині й між)

культурних груп і спільнот. Принциповим у концепті бачиться цілеспрямоване сприяння «при кожній нагоді об'єднанню людей з різних культурними, мовними та релігійними традиціями, які призводять до змістових взаємодій і допомагають людям у порозумінні. Грунтуючись на найбільш загальних принципах мультикультуралізму, принцип інтеркультурності обстоює дійове й активне сприяння розвитку: поваги до несхожості; використання будь-якої можливості залучення людей різних культур, мови та віри; зниження ризиків і можливостей розшарування за політичними ознаками; встановлення нових навичок, оскільки мова йде не тільки про абстрактні «взаємодії», а й про розбудову культурних взаємин у різноманітних видах суспільних практик [22; 23].

На рівні міських громад яскравим прикладом дотримання принципу полікультурності на українських теренах є втілення стратегій розвитку інтеркультурного міського соціуму м. Мелітополям [2; 3] і його поліетнічної субкультури Запорізького Приазов'я, яка також має свої особливості. Міську громаду Мелітополя під впливом багатьох історичних, політичних, соціальних, географічних, економічних та інших чинників сьогодні представляють 104 національності й етнічні групи. У різних аспектах соціального життя проявився й свій специфічний спосіб поєднання етнонаціональних культур, що створив особливу форму організації людей, а також визначив сукупність норм і цінностей [21]. Цілеспрямована робота національних товариств і місцевої влади [12] сприяє тому, що культурно-духовні практики багатонаціональної мелітопольської громади є традиційним складником її етнокультурного буття. Спільно відзначають у Мелітополі й татарський Сабантуї і Хидирлез, і мусульманський Новруз, і молдавський Мартішор, і болгарську Мартеницю. Особливо яскравим прикладом цих практик є загальноміське свято «Інтеркультурний Великдень», присвячене Воскресінню Христовому. Свято започаткувало в Мелітополі й традицію спільних Церковних служінь і міжцерковних спілкувань вірян різних християнських конфесій і традицій у святкуванні Великодня, що сприяє підтримці в мелітопольському співтоваристві духовно-моральної атмосфери поваги до права кожної окремої людини і прагнення всіх мешканців до міжнаціонального миру і громадянської злагоди. Добру волю вірян міста до єднання засвідчують конфесійні лідери і служителі церков Мелітопольщини своєю участю в традиційних уже зустрічах із представниками влади міста і громадськості у вигляді регулярних молитовних сніданків як одного із засобів міжконфесійного діалогу щодо актуальних проблем регіону і міста.

Велику вагу в інтеркультурному вихованні сьогодні відіграє освіта, адже в процесі інтеркультурної освіти й виховання здійснюється формування кроскультурної свідомості молоді як прояву комунікативної раціональності. Отримані навички стають цілісним стійким соціально-психологічним утворенням, що включає толерантність, повагу до інших поглядів, культур, релігій, уміння спілкуватися й адаптуватися в полікультурному середовищі [8]. Тому такою важливою ланкою у виховному ланцюжку сьогодні стає участь креативних викладачів гуманітарних предметів, зокрема філософів, істориків, культурологів, мистецтвознавців, краєзнавців, соціологів, лінгвістів, поряд із міськими майстрами різних художніх практик. Хороші результати приносить і залучення кваліфікованих педагогічних кадрів, у тому числі іноземних, для підвищення рівня викладання багатьох предметів у недільних і загальноосвітніх школах, вищих навчальних закладах, які здійснюють викладання предметів національними мовами жителів регіону.

Тема розвитку багатонаціонального Мелітополя відображена в науково-дослідних роботах учнів гімназій і шкіл міста – членів секцій філософії, журналістики, історичного краєзнавства, мистецтвознавства Малої академії наук, що не тільки стимулює інтелектуальний і творчий розвиток учнів, а й сприяє творчій самореалізації особистості в найваж-

ливішому соціальному контексті – міжкультурної особливості життя етносів Запорізького Приазов'я. Різноманітність – не загроза, стверджують науковці [2; 4]. Тому успішно реалізуються міжнаціональні проекти в молодіжно-студентському середовищі міста, серед яких – уже традиційні соціальна молодіжна акція «Мелітополь – місто дружби», «Дні Європи», «Тижні толерантності», пізнавально-розважальні святкування «Міс і Містер ІНТЕРКУЛЬТУРНІСТЬ» і багато інших, які користуються великою популярністю серед молоді. Наприклад, відзначаючи День Європи в минулому році, школярі та студенти міста в єдиному пориві демонстрували єдність міст-побратимів Мелітополя і своє прагнення до європейських цінностей. Грандіозний флеш-моб, присвячений Дню толерантності «Дізнатися. Зрозуміти. Прийняти», провели в листопаді 2013 року студенти Мелітопольського педуніверситету на центральній міській площі під гаслами: «Ні расизму», «Мир, дружба, любов», «ЖМУ – за взаємодопомогу». «Я поважаю твою свободу! Поважай, будь ласка, і тимою», «Ми різні, ми рівні, в єдності сила!», «Мій Мелітополь, моя Україна, я українець!» Тому, на нашу думку, у реальному житті сьогоdnішнього Мелітополя національні розрізнення в побуті багато в чому є досить умовними, оскільки різноманіття традицій і звичаїв за такого підходу дають змогу вибудувувати й міжетнічну культуру нового типу суспільства, що дає підстави Мелітополю гордо називатися «Інтеркультурною столицею України» [12].

Отже, можемо зробити висновок із вищенаведеного, що, як не можна, точніше, не варто заперечувати в матеріальному світі справедливості багатьох математичних принципів і формул, так не варто в житті духовному нехтувати принципом полікультурності в сьогоdnенному розмаїтому суспільстві. Існують неklasичні бачення закономірностей у світі матеріальному, згідно з якими двічі два не обов'язково буде дорівнювати чотирьом. Але ж ніхто не поспішить скористатись такою гіпотезою собі в мінус, отримуючи решту в крамниці. І доки на світі існує багато культур, не треба нехтувати жодною з них – стверджує принцип полікультурності. І не тільки тому, що наступним понехтуванням може виявитись саме той, хто дозволяє собі мислити й діяти саме так. Лише пізнаючи світ у його багатоманітності, ми розширюємо власні горизонти, формуємо такі здатності до ціннісного збагачення власної людської культури, які просто неможливі для нашої свідомості у світі усталених культурних стереотипів.

Разом із тим вважаємо, що лише люди, свідомі всіх наслідків нехтування полікультурністю сучасного світу, можуть знайти шлях до порозуміння. Отже, цілком можливим є розв'язання проблем і на рівні освіти й виховання, і на політичному рівні. Справа лише у свідомості кожного громадянина, його інтелектуальній культурі та добрій волі політиків, які в ідеалі самі мають стати прикладом у цьому. Уважаємо, що сама суспільна потреба в порозумінні культур і свідомість наших громадян підкажуть правильні шляхи до вирішення цієї проблеми.

Проведений у роботі аналіз теоретичних джерел дає змогу висувати таке:

1. Сучасна європейська стратегія розвитку інтеркультурності жодною мірою не наполягає на нівелюванні культурних відмінностей у спільному житті різних етносів. Інтеркультуралізм обґрунтовує підходи до розвитку взаємодії (Inter = усередині й між) культурних груп і спільнот на засадах цілеспрямованого сприяння при кожній нагоді об'єднанню людей різних культурних традицій, змістовним взаємодіям і пошукам форм і засобів відкритості, взаємопроникності і дружності співіснування культур.

2. Надзвичайно велику роль у реальному втіленні цих засад у житті українського суспільства відіграє державна політика, полікультурна освіта й можливість активної громадської діяльності представників та організацій національних меншин у культурному житті країни, регіону, окремих територіальних спільнот.

3. Аналіз міських інтеркультурних практик дає змогу висувати, що своєчасні й науково обґрунтовані підходи до розвитку традицій багатівікового толерантного співіснування національних громад Мелітопольщини завдяки цілеспрямованій роботі науковців, національних товариств і місцевої влади дали змогу реалізувати принцип полікультурності в реальних умовах сьогодення.

4. Вільний і відкритий доступ усіх і кожного до багатоманіття культурно-духовних практик міських громад, на нашу думку, надає нового поштовху розвитку традиційного складника етнокультурного буття полікультурної спільноти й дає можливість уважати полікультурність джерелом сучасних культуротвірних процесів і цивілізаційного розвитку.

Список використаної літератури

1. Асаєва В. В. Філософія сучасної полікультурної, мультилінгвальної освіти. URL: <https://www.info-library.com.ua/books-text-11612.html>.
2. Афанасьєва Л., Кузнєцова А. Інтеркультурна модель як інноваційний чинник розвитку міжкультурної інтеграції міста. Соціологічні студії. 2015. № 1. С. 6–10.
3. Афанасьєва Л. Міжкультурний діалог в контексті єднання України / Л. Афанасьєва, Є. Музя, К. Колева, Р. Олексенко // Українознавчий альманах. 2017. Вип. 21. С. 15–20.
4. Афанасьєва Л. Міжкультурна компетентність як стратегема демократичного розвитку поліетнічної міської громади. Українознавчий альманах. 2017. Вип. 20. С. 62–66.
5. Библер В.С. От наукоучения – к логике культуры: два философских введения в двадцать первый век. Москва: Политиздат, 1991. 413 с.
6. Гаврилів Т. Куди ми йдемо? Збруч. URL: <https://zbruc.eu/node/7308515.11.2017>.
7. Гусєва Е. И. Современность и проблемы языковой культуры. Донбасс и Приазовье: Проблемы социального и духовного развития: тезисы докладов Международной научно-практической конференции. Мариуполь, 1993. 26–27 мая. С. 172–173.
8. Людина і світ. URL: <http://dovidka.biz.ua/polikulturist-osnova-dobrosusidstva-kultur/>.
9. Мовні положення нового закону про освіту не порушують права. URL: <https://www.unian.ua/.../2136809-movni-polojennya-novogo-zakonu-pro-osvitu-ne-porushuyut-prava-natsmenshin-mon.htm>.
10. Оганов А.А. Культура в эпоху глобализационных перемен. Соцнауки. 2012. Вып. № 2. URL: <https://www.socionauki.ru/journal/articles/143591/>.
11. Олексенко Р. И. Аксиодуховная составляющая в становлении и гармонизации социокультурного бытия человека / Р. И. Олексенко, В. В. Молодыченко, Г. Г. Тараненко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2016. Вип. 65. С. 27–40.
12. Олексенко Р. І., Васюк Ю. А. Особистість в освітньому середовищі, яке динамічно трансформується. Філософські обрії. 2017. Вип. 37. С. 124–135.
13. Олексенко Р. И. Філософія устійчивого розвитку в епоху глобалізації. Гілея: научний вестник. 2015. Вып. 100. С. 175–179.
14. Прем'єр Угорщини: мені байдуже, чи відповідає стандартам український закон, питання в іншому. Віктор Орбан, прем'єр-міністр Угорщини. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/.../7073569/>.
15. Проект «Інтеркультурні міста». URL: mdpu.org.ua/new/.../2015-01-15-15-19-24.html.
16. Саєнко Ю. До єдності розмаїтостей. Соціокультурні орієнтації етносів. Політика і час. 1995. № 2. С. 79.
17. Смирнов А.В. Типология культур и картина мира. Сознание. Логика. Язык. Культура. Смысл. Москва: Языки славянской культуры, 2015. 712 с.
18. Терещенко Ю. Світ обертається довкола творців нових цінностей. Віче. Освіта як екзистенційний пріоритет України. 2001. № 6. С. 108–111.

19. Титаренко Т.М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності: монографія. Київ: Либідь, 2003. 376 с.
20. Українська мова – друга за поширеністю в Неаполі. Факти. URL: <http://fakty.ictv.ua/ua/videos/130866/>.
21. Українське Приазов'я: багатокультурність, асиміляція чи гібридизація? URL: <http://veche.kiev.ua/journal/1158/>.
22. Яковець Ю.В. Глобалізація і взаємодія цивілізацій. Москва: Економіка, 2001. 346 с.
23. Platform for Intercultural Europe. URL: <http://www.intercultural-europe.org>.

**ACTUAL INTERCULTURAL PRACTICES AS AN INDICATOR
OF THE INTERACTION OF CULTURAL GROUPS AND COMMUNITIES
OF a POLYETHNIC CITY**

Liudmyla Afanasieva,

*Melitopol State Pedagogical University named after Bogdan Khmelnytsky
Hetmanska str., 20, 72312, Melitopol, Zaporizhzhia region, Ukraine*

Roman Oleksenko

*Melitopol State Pedagogical University named after Bogdan Khmelnytsky
Hetmanska str., 20, 72312, Melitopol, Zaporizhzhia region, Ukraine*

The article investigates multiculturalism as a historically determined social phenomenon, which is a source of preservation and development of existing ethnocultural diversity, and a systematic substantiation of the importance of the principle of multiculturalism as a source of effective interaction of cultures in a multi-ethnic community. The authors emphasize the intercultural approach. At the heart of this approach is the notion of the benefits of diversity, which means that diversity is not a threat, but an advantage for communities under the condition of competent leadership; working with the concept of diversity is not a way of urban branding, but a philosophy of governance and the definition of public policy.

The given approach allows to comprehensively consider the specifics and differences of the forms of the embodiment of coexistence of cultures in multiethnic communities and find out the perspective ways of implementing the principle of multiculturalism in intercultural strategies and practices of the development of contemporary Ukrainian society.

Key words: cultural practices, interethnic interaction, globalization, culture, value.